



## Autisme

### Wat is autisme?

Autisme aandoening waarbij kinderen problemen hebben met het leggen van contact met de mensen om hen heen, problemen hebben met communiceren met de mensen om hen heen, bijzondere interesse hebben voor een bepaald voorwerp of hobby en hier alleen maar mee bezig zijn en telkens terugkerende gedrag hebben.

### Hoe wordt autisme ook wel genoemd?

Autisme wordt ook wel eens aangeduid met kernautisme. Dit om een goed onderscheid te maken tussen autisme en de aan autisme verwante contactstoornissen die niet alle kenmerken hebben om de diagnose autisme te kunnen stellen. Deze aan autisme verwante contactstoornissen worden ook wel PDDNOS genoemd.

Soms wordt nog wel eens gesproken van het Kanner syndroom, genoemd naar de arts Kanner die autisme voor het eerst als een apart syndroom heeft beschreven.

### Hoe vaak komt autisme voor bij kinderen?

Autisme komt in Nederland ongeveer bij een op de 1200 kinderen voor.

### Bij wie komt autisme voor?

Autisme komt zowel bij jongens als bij meisjes voor. De symptomen van autisme moeten al vanaf het derde levensjaar herkenbaar en aanwezig zijn.

### Wat zijn de verschijnselen van Autisme?

#### *Meerdere kenmerken*

Kinderen met autisme hebben zowel grote problemen met het maken van contact, als problemen met taalontwikkeling en het gebruik van taal als telkens terugkerende voorkeuren en het vasthouden aan bepaalde rituelen.

Afgesproken is dat er pas gesproken mag worden van autisme als er in de vragenlijst voor autisme 2 vragen met ja worden beantwoord in de a-categorie, 1 vraag met ja wordt beantwoord in de b-categorie en 1 vraag met ja wordt beantwoord in de c-categorie.

Wanneer er niet aan deze voorwaarden wordt voldaan, is er geen sprake van autisme maar kan er nog wel sprake zijn van een aan autisme verwante contactstoornis (PDDNOS).

#### *Variatie in ernst*

De ernst van de symptomen bij kinderen met autisme kan verschillen van kind tot kind. Sommige kinderen hebben veel symptomen in ernstige mate, andere kinderen hebben minder symptomen ook in lichtere mate.

#### *Problemen met het maken van contact*

Kinderen met autisme hebben grote problemen met het maken van contact met andere mensen. Ze hebben daar ook vaak geen behoefte aan. Als ze wel contact maken met andere mensen doen ze dat vaak anders dan volgens de regels hoort. Ze kijken bijvoorbeeld niet naar degene waar ze tegen praten. Ook kunnen ze met lichaamshouding en gezichtsuitdrukking niet goed weergeven wat ze willen zeggen. Wat andere mensen willen zeggen met hun lichaamsuitdrukking of gezichtsuitdrukking begrijpen ze niet of ze hebben er geen oog voor. Kinderen met autisme vinden het vaak moeilijk om vriendjes te maken onder leeftijdsgenoten.



Ze vinden het ook moeilijk om iets met andere mensen te delen, om bijvoorbeeld samen plezier of verdriet te hebben.

## *Taalontwikkeling*

Bij kinderen met autisme komt de taalontwikkeling vaak moeizaam op gang, ze beginnen veel later te praten dan leeftijdsgenoten. Ze lijken ook geen behoefte te hebben om te praten en proberen ook niet om bijvoorbeeld met gebaren te communiceren. Bij sommige kinderen komt de taalontwikkeling zelfs helemaal niet op gang.

Wanneer kinderen met autisme gaan praten, praten zijn vaak onduidelijk. Vaak maken ze korte zinnen en zeggen ze alleen het hoognodige. Wanneer er niets aan kinderen met autisme gevraagd wordt, zeggen ze vaak uit zichzelf ook niets. Als hen iets gevraagd wordt, zeggen ze vaak alleen het hoognodige. Ze lijken geen plezier te hebben in praten of het delen van informatie of gevoelens.

Veel kinderen met autisme gebruiken vaak steeds terugkerende uitdrukkingen. Ook gebruiken ze vaak zelf bedachte woorden.

## *Stereotiep gedrag*

Kinderen met autisme vertonen vaak gedrag wat telkens weer terug keert. Veel kinderen hebben een bepaalde interesse of hobby waar ze voortdurend mee bezig zijn. Ze kunnen deze bezigheid maar moeilijk los laten. Ook hebben ze vaak overdreven aandacht voor een bepaald onderdeel van een voorwerp.

Rituelen zijn erg belangrijk voor kinderen met autisme. Wanneer er afgeweken wordt van deze rituelen zijn ze vaak erg van slag. Ze houden van voorspelbaarheid en regelmaat en kunnen niet goed tegen veranderingen hierin.

Bepaalde houdingen of bewegingen die telkens terugkomen zijn ook kenmerkend voor kinderen met autisme. Ze knippen bijvoorbeeld vaak met hun vingers of fladderen met hun armen.

## **Wat is de oorzaak van autisme?**

### *Niet bekend*

De oorzaak autisme is niet bekend. Waarschijnlijk spelen meerdere factoren een rol bij het ontstaan van autisme. Er lijkt ook een erfelijke aanleg voor het ontwikkelen van autisme een rol te spelen.

### *Syndromen*

Autisme kan een onderdeel zijn van een bepaald syndroom waarbij er naast autisme nog andere neurologisch problemen zijn. Autisme komt als kenmerk voor bij bijvoorbeeld neurofibromatose, tubereuze sclerose, het fragiele X-syndroom, het Rett syndroom, het Angelman syndroom, bij kinderen die tijdens de zwangerschap een infectie hebben opgelopen met bijvoorbeeld het Rubella-virus of het CMV-virus. Ook bepaalde stofwisselingsziekten kunnen autisme als kenmerk hebben.

## **Hoe wordt de diagnose autisme gesteld?**

### *Gesprek en vragenlijsten*

De diagnose autisme wordt gesteld aan de hand van een gesprek met het kind en de ouders en aan de hand van vragenlijsten die moeten worden ingevuld. De diagnose autisme wordt gesteld door een kinder- en jeugdpsychiater of daarvoor gespecialiseerde psychologen of orthopedagogen. De kinderneuroloog kan vermoeden dat er sprake is van autisme, maar stelt



deze diagnose niet zelf. Wel kijkt de kinderneuroloog of er nog aanwijzingen zijn voor een syndroom waarbij autisme een van de kenmerken is.

## *Criteria*

Gezamenlijk hebben de kinder-en jeugdpsychiaters criteria opgesteld waaraan voldaan moet worden om de diagnose autisme te stellen. Deze criteria staan in een boekje wat de DSM-IV-TR wordt genoemd. Om de diagnose autisme te kunnen stellen moet een kind problemen hebben met het maken van contact met mensen in de omgeving, daarnaast moeten er problemen zijn met communiceren met andere mensen en kinderen moeten telkens terugkerend gedrag vertonen waarin ze alleen interesse hebben voor een bepaald voorwerp of onderdeel van een voorwerp of telkens een bepaalde beweging maken. Wanneer een kind niet aan al deze criteria voldoet is er geen sprake van autisme, maar kan er nog wel sprake zijn van een aan autisme verwante contactstoornis (PDDNOS).

## *Ander onderzoek*

Wanneer de kinderneuroloog tijdens het onderzoek aanwijzingen vindt voor een bepaald syndroom waar autisme een kernmerk van is, kan dat een reden zijn om ander onderzoek te verrichten om deze diagnose aan te tonen of juist uit te sluiten.

Het kan gaan om bijvoorbeeld bloedonderzoek, onderzoek van het hersenvocht, urine-onderzoek voor stofwisselingsziekten, DNA-onderzoek voor erfelijke ziektes of een MRI-scan van het hoofd.

## **Hoe wordt autisme behandeld?**

### *Geen genezing*

Er bestaat geen behandeling die de aandoening autisme kan genezen. De behandeling is er op gericht om het kind, de ouders en de verdere omgeving zo goed mogelijk om te laten gaan met de symptomen van autisme en om te leren accepteren dat het kind anders reageert dan misschien verwacht wordt.

### *Sociale vaardigheidstraining*

Voor sommige kinderen met autisme kan een sociale vaardigheidstraining helpen in het beter contact maken met andere mensen en in het communiceren. Kinderen met autisme leren dan heel bewust hoe ze contact moeten maken en hoe het aangaan van een gesprek gaat.

### *School*

Afhankelijk van de ernst van het autisme kunnen kinderen verschillende scholen bezoeken. Een groot deel van de kinderen zal op het speciaal onderwijs terecht komen waar extra individuele begeleiding kan worden gegeven en waar de eisen die gesteld worden kunnen worden aangepast aan het kind. De meeste kinderen met autisme gaan naar een cluster 2 school een school voor kinderen met ernstige problemen met communiceren of naar een cluster 4 school een school voor kinderen met gedragsproblemen. Sommige kinderen met een lichte vorm van autisme kunnen met behulp van een rugzakje naar het regulier onderwijs. Het landelijk netwerk autisme kan scholen ondersteuning geven hoe om te gaan met kinderen die autisme hebben.

### *Omgeving aanpassen*

Het is ook heel belangrijk dat de mensen in de omgeving van een kind met autisme op de hoogte zijn dat het kind autisme heeft en anders reageert dan vaak verwacht wordt. De verwachtingen naar het kind kunnen worden bijgesteld.



Voor kinderen met autisme is structuur heel belangrijk. Het kan daarom veel rust geven om elke dag een bepaalde structuur in te bouwen en daar ook zo veel mogelijk aan vast te houden.

## *Begeleiding*

Begeleiding kan erg belangrijk zijn voor ouders van kinderen met autisme. Via de patiëntenvereniging kunnen ouders in contact komen met andere ouders. Ook een maatschappelijk werkende, een orthopedagoog of een psycholoog kunnen ouders ondersteunen bij het omgaan met een kind met autisme en bij het accepteren dat hun kind anders reageert dan andere kinderen zonder autisme.

## **Wat betekent autisme voor de toekomst?**

### *Blijvend probleem*

Autisme is een blijvend probleem waar kinderen tot in de volwassenheid mee te maken zullen hebben. Met het ouder worden krijgen sommige kinderen met autisme steeds meer mogelijkheden om zich beter te kunnen inpassen in de maatschappij. Ze kiezen bijvoorbeeld een baan waarbij ze niet veel hoeven te communiceren of contact te maken met andere mensen. Jong volwassenen met weinig problemen zullen makkelijker een plaats vinden in de maatschappij dan jong volwassenen met veel problemen.

Ongeveer de helft van de kinderen met autisme kan later niet zelfstandig wonen en maakt gebruik van een woonvoorziening of instelling.

## **Hebben broertjes en zusjes een vergrote kans op autisme?**

De oorzaak van autisme is niet bekend. Waarschijnlijk speelt er wel een bepaalde mate van een erfelijke aanleg mee, maar zijn er nog veel andere factoren die bepalen of een kind autisme krijgt of niet. Broertjes en zusjes hebben daarom een licht verhoogde kans om ook zelf autisme te krijgen.

## **Links en verwijzingen**

[www.landelijknetwerkautisme.nl](http://www.landelijknetwerkautisme.nl)

[www.pasnederland.nl](http://www.pasnederland.nl)

[www.autisme-nva.nl](http://www.autisme-nva.nl)

Laatst bijgewerkt: 6 juli 2007

Auteur: JH Schieving